

процесами, між цілісністю, “тотальністю” світової культури та проблемами самобутнього розвитку національних і особистісних культур і субкультур. Інформаційні технології обмежують свободу людини та її адаптацію; загострюються суперечності між конкуренцією і солідарністю, між розвитком обсягів знань і звуженням можливостей їх засвоєння. Розв’язання цих суперечностей можливе лише за допомогою моралі – шляхом відведення чільного, вищого статусу загальнозначущим, вселюдським цінностям.

Різні індивіди та соціальні спільноти живуть, розмірковують і діють у відповідності з різноманітними принципами, цінностями, традиціями, віруваннями, інтересами, потребами, установками. Кожен з суб’єктів має право вважати, що може жити, мислити і діяти у відповідності зі своїми орієнтирами, – а отже, він має визнавати і за іншими право жити у відповідності з їхніми орієнтирами. Ця позиція повинна стати основою свідомості і поведінки для всіх.

Оскільки моральні цінності мають різну поширеність і різні інтерпретації і правила використання, – вони мають гнучко враховуватися під час спілкування індивідів або спільнот з різними етичними позиціями.

Отже, відстоювання верховенства моралі в суспільстві передбачає:

– формування людини, небайдужої до потреб інших людей; людини, якій притаманні співчуття і милосердя, яка відповідально сприймає свій обов’язок перед своєю країною, здатної підійматись на боротьбу за національні й соціальні ідеали;

– самореалізацію сутності людини, її вселенського призначення, безкорисливого служіння людям, любові до ближнього, творчого начала.

XXI століття потребує від України такого духовного розвитку та морального виховання особистості, які б дозволили поєднати Розум та Віру і явити світові зразок вирішення цієї споконвічної проблеми.

Сьогоднішня криза є занепадом, але не соціального ідеалу як такого, а лише обмеженої і перехідної його форми. Сучасний постіндустріальний світ сповнений не тільки кризових явищ, а й таких процесів, що ведуть до формування виникнення нового якісного стану суспільства, до позитивних змін у царині економічної сфери та суспільно-політичної реальності. Найважливішу роль в цьому повинна відіграти конструктивна ідеологія, яка дійсно може бути матеріальною силою. Дослідження проблеми ідеологічних засад державного розвитку країни потребує комплексного, системного підходу, висвітлення всіх компонентів, факторів, складових ідеології як такої.

Список використаних джерел

1. Бульбенюк С.С. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посіб. / С.С. Бульбенюк, Н.Ю. Іванова. – К.: КНЕУ, 2011. – 242 с.
2. Основи публічної політики та управління : навч. посіб. (для студ. виш. навч. закладів) / С.О. Телешун, С.В. Ситник та ін. / за заг. ред. С.О. Телешуна. – К.: НАДУ при Президентові України, 2011. – 310 с.
3. Мораль і освіта в полікультурному суспільстві: ідеали і цінності, Міжнародна наук. – практ. конф. (2010, Київ). Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Мораль і освіта в полікультурному суспільстві: ідеали і цінності, 22 жовт. 2010 м. Київ–Черкаси”.

4. Попов С.М. Зворотній зв’язок у парадигмі саморегуляції соціальних систем: теоретико-методологічний аналіз : монографія / Сергій Попов. – Запоріжжя : Просвіта, 2011. – 411 с.

5. Рай О. Пособие по пользованию жизнью / Оскар Рай. – Х.: Фолио, 2011. – 218 с.

6. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства : навч. посіб. / Людмила Рижак, Львів. Нац. Ун-т ім. Івана Франка. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 516 с.

7. Шитова Л.П. Наш моральний вибір: публіцист. роздуми / Лідія Шитова. – Черкаси, 2011. – 180 с.

References

1. Bul’benjuk S.S. Politologija u zapytannjah i vidpovidjah. Navch. posib. / S.S. Bul’benjuk, N.Ju. Ivanova. – K.: KNEU, 2011. – 242 s.

2. Osnovy publichnoi’ polityky ta upravlinnja: navch. posib. (dlja stud. vyshh. navch. zakladiv) / S.O. Teleshun, S.V. Sytnyk ta in. / za zag. red. S.O. Teleshuna. – K.: NADU pry Prezydentovi Ukraїny, 2011. – 310 s.

3. Moral’ i osvita v politkul’turnomu suspil’stvi: idealy i cinnosti, Mizhnarodna nauk. – prakt. konf. (2010, Kyїv). Materialy Mizhnarodnoi’ nauko-vo-praktychnoi’ konferencii’ “Moral’ i osvita v politkul’turnomu suspil’stvi: idealy i cinnosti, 22 zhovt. 2010 m. Kyїv–Cherkasy”.

4. Popov S.M. Zvortnij zv’jazok u paradygmi samoreguljacii’ social’nyh system: teoretyko-metodologichnyj analiz: monografija / Sergij Popov. – Zaporizhzhja : Prosvita, 2011. – 411 s.

5. Raj O. Posobie po pol’zovaniju zhizn’ju / Oskar Raj. – H.: Folio, 2011. – 218 s.

6. Ryzhak L. Filosofija stalogo rozvytku ljudstva: navch. posib. / Ludmyla Ryzhak, L’viv. Nac. Un-t im. Ivana Franka. – L’viv : LNU im. Ivana Franka, 2011. – 516 s.

7. Shytova L.P. Nash moral’nyj vybir: publicyst. rozdumy / Lidija Shytova. – Cherkasy, 2011. – 180 s.

Doroshenko V. S., Doctor of Economics, Ph.D., Ukrainian Academy of Sciences (Ukraine, Kyev), gileya.org.ua@gmail.com

Some of the ideological foundations of the state of development of Ukraine

In the article philosophical, world view, moral pre-conditions of community development, value of spiritual factor open up in life of Ukraine. Ideology is examined as consolidating strategy of development of country, substantial lever of overcoming of disorientation and instability. The set forth public ideals are the societies oriented to mobilization on structural activity.

Keywords: ideology, philosophy, humanism, moral, educational activity.

Дорошенко В. С., доктор економіки, кандидат історических наук, Українська академія наук (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

Некоторые идеологические основы государственного развития Украины

Раскрываются философские, мировоззренческие, нравственные предпосылки общественного развития, значение духовного фактора в жизни Украины. Идеология рассматривается как консолидирующая стратегия развития страны, существенный рычаг преодоления дезориентации и нестабильности. Сформулированные общественные идеалы ориентированы на мобилизацию общества на конструктивную деятельность.

Ключевые слова: идеология, философия, гуманизм, мораль, образовательная и воспитательная деятельность.

* * *

УДК 130.2+316.4+321.07

Окорокова В. В.

кандидат філософських наук, доцент кафедри
всесвітньої історії, ПНПУ ім. К. Д. Ушинського
(Україна, Одеса), gileya.org.ua@gmail.com

ІНДИВІДУАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЇХ ВИРАЖЕННЯ В УТОПІЯХ МАЙБУТЬОГО

Розглянуто проблемудемасифікації в інформаційному суспільстві через призму утопічної думки. Наукову новизну даної роботи становить те, що утопія тут виступає не просто як суспільно-політична думка, а як візирець суспільного світогляду у період становлення інформаційного ладу, як альтернативна модель соціальної системи з надрозвиненим інформаційним простором. Серед відомих утопічних творів в якості джерела були використані “Комп’ютопія” Й. Масуду та утопічні ідеї Е. Тоффлера.

Ключові слова: інформаційне суспільство, утопія, індивідуалізм, інформатизація, персоналізація, особистість, мережеве суспільство, футурологічне суспільство.

Актуальність теми дослідження. Сучасна активізація процесів соціокультурної трансформації дозволяє розглядати інформаційне суспільство не лише як теоретичну концепцію постіндустріального суспільства, а й як історичну фазу можливого еволюційного розвитку нинішньої цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі. Відтак розгляд інформаційного суспільства як майбутньої сходинки суспільного прогресу має достатньо широке та міцне методологічне підґрунтя, що обумовлено її тісним взаємозв'язком з іншими науковими течіями та концепціями. Серед останніх слід виокремити утопію як явище, що притаманне соціальному буттю людини. Причому співвідношення цих двох наукових напрямів показує не лише їх взаємозв'язок, а й невід'ємність. Насамперед це стосується того, що пропонуючи свій погляд стосовно майбутнього ладу за умов тотального домінування інформаційних технологій в соціальному бутті людини, мислителі тим самим вже чіпляють сферу утопічного в якості соціального прогнозу. В залежності від прогнозування суспільного розвитку залежить і характер утопії, ідейна забарвленість утопічного ідеалу будь-то в образі досконалого щасливого суспільного устрою, або в якості антиутопії як застереження нинішнього суспільства від непоправних помилок.

Наукова новизна. Спираючись на означені вище ідеї про специфіку утопії в інформаційному суспільстві В. Лях, Д.В. Прошин, І.Д. Тузовський, Б. Франкел звертають увагу не просто на видозміну утопічного ідеалу як орієнтиру утопії в даній соціальній системі, а й на формування її нових різновидів [2; 4; 6; 7]. Зокрема Б. Франкел вивчаючи весь спектр оптимістичних та песимістичних прогнозів утопічного суспільства майбутнього відносить їх до окремого типу утопій – утопії інерції [7, с. 13]. Головною їх особливістю є виведення основних рис утопічного ідеалу з тенденцій розвитку певних сфер сучасності: екологічна (глобальне потепління, парниковий ефект), соціальна (розпадання механізмів соціальності, споживацтво, соціальна нерівність), політична (глобалізація, постійне ведення війн та ін.), технологічна (небувалий прогрес в науці та техніці), економічна (вичерпна експлуатація природних ресурсів та ін.), моральна (релятивізація цінностей, руйнування традиційної моралі), які сприяють формуванню того чи іншого сценарію майбутнього. Та головним, в цьому вихорі галузей вираження утопії є збільшена увага на людину як головного носія знань та творця нового суспільного ладу. Такий індивідуалістичний підхід до змалювання картини майбутнього ладу при тотальному пануванні інформаційних технологій містить в собі ще багато питань стосовно системи цінностей в новому суспільстві, соціальних та етичних цілей життєдіяльності. Й це цілком зрозуміло, адже зображуючи “вищу ступінь” розвитку суспільства неможливо обійти стороною зміни в людській свідомості, яка виступає тут двигуном всього кола суспільних змін. Як наслідок останні ідеї формують **мету нашого дослідження**, яка полягатиме у

визначенні індивідуалістичних засад в утопіях майбутнього на основі розгляду проблеми масовості в інформаційному суспільстві.

Розглядаючи проблему особистості в інформаційній культурі сучасні теоретики все більш схилиються до думки її виходу з-під впливу масовості, називаючи це однією з головних рис інформаційного суспільства. Зокрема російська дослідниця О.В. Костінавказує на так звану “демасифікацію” та “персоналізацію”, що розуміють під собою вплив особистісних факторів на генезу суспільства, підкріплюючи дане твердження визначенням місця людини з одного боку як головного суб'єкта виробництва та з іншого боку як суб'єкта історії в цілому [1]. Мова йде про те, що в новому суспільстві, що пропонується, культура отримує високий рівень інноваційності, починаючи характеризуватися демасифікацією, яка змінює систему цінностей та орієнтацію людини на психологічні, соціальні та етичні цілі життєдіяльності. Трансформація потреб та ціннісних орієнтирів людини в інформаційному суспільстві проходить у невід'ємному зв'язку з змінами у технологічному середовищі.

При створенні інформаційного суспільства усе більшого значення набувають індивідуальні цілі особистості. Зростає необхідність рахуватися з прагненнями, вільною волею, інтуїцією особистості. Якщо ігнорувати особистість, відбувається ідентифікація користувача інформацією з його потребами, індивідуум отримує тільки ту інформацію, яка йому необхідна для виконання певної соціальної ролі в суспільстві. Це підтверджується також концепцією особистісних знань, в якій підкреслюється, що користувачі інформаційних систем не отримують роздруківки від системи, а розмовляють з нею. Вони різними способами намагаються отримати необхідну для себе інформацію (знання). Їх поведінка визначається інформаційними потребами, особистісними якостями – увагою, уважністю і здатністю до рефлексії. Отже, споживач інформації не є безликою істотою [10].

Розвиток комп'ютерної техніки також підтверджує, що вхід і вихід інформаційної системи тісно пов'язані з особою, яка бажає отримати знання за посередництва інформації. Разом з тим визнання первинності індивідуума змушує змінити погляд на створення інформаційної середовища. Це перетворюється в соціотехнічне, а не суто технічне завдання. Тому поняття інформаційна техніка повинна формулюватися таким чином: інформаційна техніка – це засіб передачі людських знань і перетворення інформації в кодовані бази знань. Думка про інформаційну техніку як засоби передачі, зберігання і обробки даних змінюється: інформаційна техніка є засобом передачі знань (кодованих даних) особистістю.

Б. Споране вивчаючи весь спектр концепцій впливу інформатизації на особистість виділяє позитивні і негативні аспекти впливу.

Позитивні аспекти:

- розвиток комп'ютерних технологій забезпечить особистості свободу вибору;
- з'явиться можливість створювати та використовувати електронні комунікації;

– кожен індивідуум одночасно буде і отримувачем і відправником інформації;

– стане можливим включення в єдину мережу різних баз даних;

– зросте безпека людини в практичних сферах діяльності.

Негативні аспекти:

– беззахисність особи перед вторгненням у сферу приватного життя;

– розшириться можливість одержання (добування) даних про будь-якого індивідуума;

– постачальники інформації зможуть маніпулювати даними;

– надмірне підпорядкування комп'ютерів аж до їх обожнювання [6].

Означені компоненти впливу інформатизації на індивіда показують нам явний процес персоналізації, яка виражатиметься у значному збільшенні орієнтації суспільства на кожну людину, яка втрачає при цьому риси масовізованого індивіда. Їй не дарма мережеве суспільство визначають в наш час як суспільство, яке ґрунтується на горизонтальних соціальних зв'язках, головну роль в якому відіграють не ієрархічні моделі, а соціальні мережі на зразок інтернету. Цей ріст індивідуалізму ні скільки не протирічить тенденції зниження цінності “Я”. Люди втрачають зв'язки з локальними спільнотами, причому не тільки в силу нових комунікаційних можливостей, але і в силу того, що вони реалізують особисті потреби, спираючись на ці нові можливості. Цей принцип побудови спільнот один з найвідоміших теоретиків концепції інформаційного суспільства Мануель Кастельс називає мережевим індивідуалізмом, “персоналізованим співтовариством”, розуміючи під ним соціальну структуру, в якій кожен користувач будує свою мережу, об'єднуючи в них реальність і віртуальність, ґрунтуючись на своїх інтересах, цінностях, схильностях і проєктах [1]. Гнучкі комунікативні можливості Інтернету дозволяють будувати цілі співтовариства у віртуальній реальності, які зможуть бути не менш ефективними, ніж реальні в рівнем організації та мобілізації. Гібридні співтовариства, які об'єднують віртуальність і реальність за інтересами, спільним цілям, професійної діяльності, для реалізації спільних проєктів, взаємодопомоги – це і є мережевий індивідуалізм – нова модель соціальної взаємодії і нової якості комунікації (наприклад вікіпроєкти – спільний пошук потрібної інформації та ін.). Мережевий індивідуалізм при цьому вимагає “бути разом”, вимагає присутності і постійного самовизначення у відповідності з самовизначенням інших. Мережевий індивідуалізм – це соціальна структура, а не збори ізольованих індивідів. Саме індивіди будують свої мережі, онлайніві і офлайніві, ґрунтуючись на своїх інтересах, цінностях, схильностях і проєктах [1, с. 155].

Серед утопічних творів, в яких ідея демасифікації є стрижневим компонентом, слід відмітити “Комп'ютопію” (1966 р.) японського дослідника Йонезі Масуди, що являє собою спробу створення образу ідеального суспільства, в якому головним джерелом соціокультурного розвитку являються інформація та знання. Говорячи про мотиви переходу на нову суспільну систему, Й. Масуда наголошує на тому, що

інформаційне суспільство буде людським суспільством нового типу, цілком відмінним від нинішнього, індустріального [3, с. 36]. Духом інформаційного суспільства буде дух глобалізму, тобто симбіозу, в якому людина і природа зможуть жити разом в гармонії, етично погоджуючи сувору самодисципліну і суспільний внесок. Найважливіший пункт полягає в тому, що інформаційне суспільство більшою мірою функціонуватиме довкола вісі інформаційних, аніж матеріальних цінностей, тобто довкола інформації когнітивної й такої, що обирає дію. Це глобальне футуризоване суспільство, в якому кожен домагатиметься однієї з можливостей свого власного майбутнього, актуалізує і реалізує одну з власних інтенцій і потреб, діючи ціле-орієнтованим чином. Воно буде глобальним і цільним, у якому багаточентрові вільні об'єднання громадян вільно братимуть участь у дольових цілях, а ідеї спільно процвітатимуть у всьому світі.

Продовжуючи свою думку, Й. Масуда виходить й на саме поняття “Комп'ютопія”, говорячи про неї як про цілісний, новий, довготривалий погляд для ХХІ століття, що несе низку концепцій. Це буде суспільство, в якому кожен індивід домагатиметься здійснює цінності часу. Потреба у самореалізації є досить високим виміром особистості і вона має активним чином задовольнятися. Майбутнє – за свободою кожного задовольняти потребу в самореалізації та домаганні такої мети. “Самореалізація, про яку я згадую, – пише Й. Масуда, – є нічим іншим, як потребою реалізувати цінність часу, остання ж, звичайно, передбачає наявність власного задуму самореалізації людини, що проступає на невидимій канві її прийдешнього, а потім – безпосередню роботу над його здійсненням” [3, с. 42]. Інформаційне суспільство відкриє нове поняття свободи і рівності, що втілюватиме свободу прийняття рішень і рівність можливостей. Найбажанішою свободою буде та, яка передбачає вільний вибір людиною напряму реалізації цінності часу в процесі використання доступного для неї майбутнього часу. Й. Масуда називає це “свободою рішення”. Йдеться про вибір цілеспрямованої дії і право кожного вільно визначати, як використовувати майбутній час для досягнення мети. Це має стати визначальним правом людини у майбутньому інформаційному суспільстві. “Рівність можливостей” є право, смисл якого в тому, що умови і сприятливі можливості для досягнення цілей, що їх люди поставили собі, мають бути доступні для них. Це гарантія того, що всі особи мають повну рівність можливостей для освіти й використання таких можливостей для дієвого вибору.

Наведені судження японського мислителя дійсно відображають один з головних аспектів інформаційного суспільства – право кожного окремого індивіда по окремо розвивати свою ціннісну систему, впливати на суспільство в цілому без масифікованості. Таке життя в інформаційній системі з одного боку відкриває вільний шлях людини до задоволення своїх потреб, але з іншого боку й самі люди перебуватимуть наче в одній “програмі”, де пануватимуть свої цінності, моральні настанови, закони. Якраз така програма як система і нагадує соціальну утопію – взірць суспільного ладу,

який будується на рівності людей та знищенні якихось елементів соціально-економічного устрою, що хоч якось нагадували про суспільні протиріччя, верстову належність. Кожен з відомих нам утопічних проєктів мав свої закони, заборони та покарання. Крім того сам автор “Комп’ютопії” відкрито пише про те, що він є прихильником ідей Адама Сміта порівнюючи його з такими відомими утопістами як Томас Мор, Роберт Оуен та Сен-Симон. Смітівський універсальний достаток передбачає наявність достатку у народу, таких економічних умов, які звільнили б людей від залежності й субординації і надали б їм можливість виявляти справжню незалежність духу. Мірою наближення ХХІ століття з’являються можливості побудувати універсальне суспільство добробуту в тому розумінні, як це передбачав Сміт, а комунікаційна комп’ютерна революція справді веде до такого суспільства [3, с. 40].

Наслідки такого роду переорієнтації соціальної дії кардинальні. Фактично йдеться про таку трансформацію суспільства, коли воно починає виступати як частина природи. Природа не ставить цілей, а в ході розвитку формує причину, яка трансформується в наслідок. На думку сучасного українського вченого В. Ляха запропонована Й. Масудою постановка питання до певної міри суперечить сталим уявленням. Попередній суспільно-історичний розвиток ґрунтувався на ціле раціональній структурі діяльності. В цьому вбачали навіть сутність буття людини, котра на відміну від тварини, яка пристосовується до навколишнього середовища, перетворює середовище, перетворюючи його до своїх потреб. Тому з одного боку якщо стати на точку зору японського вченого, то слід було б свідомо відмовитися від того, що раніше складало засадничий принцип людської діяльності. Та з іншого проглядається, що все ж таки у такій постановці питання є певний смисл. Масуда обґрунтовує своє твердження тим, що в майбутньому зміниться саме положення людини в світі. Людина стане співучасником природного процесу, формування і розвитку життя на землі. На відміну від попереднього “завойовницького” ставлення людини до природи, що зрештою обернулося її руйнуванням, виникне нове відношення: людина і природа діятимуть спільно, як одна природна сила. Людство прийде до усвідомлення своєї спільної з природою долі, усвідомить, що Земля – не лише колыска цивілізації, а й унікальна можливість існування людей як форми життя [2, с. 33].

Більш чітко та виражено демасифікація та персоналізація виокремлюються в якості головних якостей інформаційної культури в ідеях Олівінго Тоффлера. В своїй праці “Третя хвиля” (1980 р.) автор говорить про так звану практопію – не краший та не найгірший з можливих світів, але світ практичний та більш сприятливий для людини, ніж той в якому ми живемо [5, с. 569]. Інакше кажучи практопія пропонує позитивну і навіть революційну і тим не менш реалістичну альтернативу. У цьому сенсі цивілізація Третьої хвилі – це практопія, практопічне майбутнє. Це цивілізація, яка заохочує індивідуальне розвиток, вітає расове, регіональне, релігійне та культурне розмаїття. Цивілізація, не застигла, але пульсуюча, безперервно породжує нове, і в той же час здатна забезпечити

стабільність тим, хто її потребує. Цивілізація, яка не віддає всі свої сили і енергію ринку. Цивілізація, що стоїть перед обличчям безпрецедентних в історії виборів (наведемо лише один приклад – вибір між генетикою і еволюцією) та необхідністю вироблення нових етичних і моральних норм, на основі яких цей вибір можна здійснювати. І нарешті, це демократична і гуманна цивілізація, що підтримує рівновагу з біосферою і не потрапляє в небезпечну економічну залежність від решти світу.

Мислитель чітко розташовує в центрі своєї системи людину як споживача, від якої вже залежить технічний розвиток суспільства в цілому. Чим більше буде споживатися потреб споживача, тим енергійніше буде й розвиток економіки на шляху до все більшої індивідуалізації. Це в свою чергу призводить до того, що рівень культури, що потребляється становиться іншим: масова продовжує існувати як унікальний механізм, володіючий компенсаторною та рекреативною активністю, задовольняючи потреби значної частини суспільства. Проте вона перестає бути єдиною культурою, яка утримує монополію на масову свідомість. Елітарна ж культура втрачає своє значення класово чужої та недоступної масам та навпаки починає виконувати роль культурного взірця і займає в ієрархії цінностей певне місце. Саме цей феномен О. Тоффлер і визначає як індивідуалізацію особистості та демасифікацію культури.

Висновки. Проведений аналіз даної проблематики дозволяє зробити наступні висновки:

– по-перше, ми побачили, що вивчення утопії інформаційного суспільства містить в собі ще багато питань, вирішення яких розкриває взагалі механізм переходу до інформаційного суспільства як окремої соціальної системи. Причому питання ці в більшості своїй стосуються не лише техніки, а людського фактору, від якого залежить характер переходу на новий рівень соціокультурного розвитку, характер змін суспільного світогляду, потреб особистості;

– по-друге, питання індивідуалізації в процесі становлення інформаційного суспільства є одним з ключових, оскільки воно розкриває взагалі місце особистості в даній соціальній системі, характер впливу шляхом використання інформаційних ресурсів на оточуючий світ. Ми побачили, що процеси інформатизації сприяють збільшенню персоналізації в суспільстві, на що вказують нам сучасні утопії, присвячені змалюванню образу ідеального суспільного ладу за часів тотального панування інформації. Йі не дарма автори цих утопічних проєктів саме особистість розташовують у центрі, відводячи від неї гілки окремих сфер суспільного буття, вмішуючи все це у світ інформаційної системи.

Список використаних джерел

1. Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об интернете, бизнесе и обществе / Мануэль Кастельс ; [пер. с англ. А. Матвеева]. – Екатеринбург : У-Фактория (при участии изд-ва Гуманитарного университета), 2004. – 328 с. – (Серия “Академический бестселлер”).
2. Костина А.В. Тенденции развития культуры информационного общества: анализ современных информационных и постиндустриальных концепций / А.В. Костина // Режим доступа: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/4/Kostina_Information_Society/
3. Лях В. В пошуках альтернативного майбутнього / В. Лях

// Філософська думка. – 1993. – № 6. – С. 28–35.

4. Масуда Й. Комп'ютопія / Й. Масуда // Філософська думка. – 1993. – № 6. – С. 36–50.

5. Прошин Д.В. WWW.UTOPIA.COM: Интернет как новый горизонт утопизма / Д.В. Прошин // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtspa/2010_16/Proshin.pdf

6. Споране Б. Проблемы информационного общества / Б. Споране // Режим доступу: http://gpntb.ru/win/ntb/ntb2002/10/f10_07.htm

7. Тоффлер Э. Третья волна / Элвин Тоффлер. – М.: АСТ, 1999. – 784 с.

8. Тузовский И.Д. Светлое завтра? Антиутопия футурологии и футурология антиутопий / Иван Дмитриевич Тузовский. – Челябинск: Челябинская гос. акад. культ. и искусств, 2009. – 312 с.

9. Франкел Б. Постіндустріальні утопісти / Борис Франкел; [пер. з англ. О.А. Юдін]. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 304 с.

10. Якубіна В.Л. Нові прояви феномену масовості та явищ, пов'язаних з ним, у суспільствах-мережах за доби "інформаційного капіталізму" / В.Л. Якубіна. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2007-2-1/10_Yakubina.pdf

References

1. Kastel's M. Galaktika Internet: Razmyshleniya ob internete, biznese i obshchestve / Manujel' Kastel's; [per. s angl. A.Matveeva]. – Ekaterinburg: U-Faktorija (pri uchastii izd-va Gumanitarnogo universiteta), 2004. – 328 s. – (Serija "Akademicheskij bestseller").

2. Kostina A.V. Tendencii razvitiya kul'tury informacionnogo obshchestva: analiz sovremennyh informacionnyh i postindustrial'nyh koncepcij / A.V. Kostina. – Rezhym dostupu: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/4/Kostina_Information_Society/

3. Ljah V.V. poshukah al'ternatyvnogo majbutn'ogo / V.L.jah // Filososf's'ka dumka. – 1993. – № 6. – S. 28–35.

4. Masuda J. Komp'jutopija / J. Masuda // Filososf's'ka dumka. – 1993. – № 6. – S. 36–50.

5. Proshin D.V. WWW.UTOPIA.COM: Internet kak novyj gorizont utopizma / D.V. Proshin // Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtspa/2010_16/Proshin.pdf

6. Sporane B. Problemy informacionnogo obshchestva / B. Sporane. – Rezhym dostupu: http://gpntb.ru/win/ntb/ntb2002/10/f10_07.htm

7. Toffler Je. Tret'ja volna / Jelvin Toffler. – M.: AST, 1999. – 784 s.

8. Tuzovskij I.D. Svetloe zavtra? Antiutopija futurologii i futurologija antiutopij / Ivan Dmitrievich Tuzovskij. – Cheljabinsk: Cheljabinskaja gos. akad. kul't. i iskusstv, 2009. – 312 s.

9. Frankel B. Postindustrial'ni utopisty / Borys Frankel; [per. z angl. O.A. Judin]. – K.: Nika-Centr, 2005. – 304 s.

10. Jakubina V.L. Novi proyavy fenomeny masovosti ta javyshh, pov'jazanyh z nym, u suspiil'stvah-merezhah za doby "informacijnogo kapitalizmu" / V.L. Jakubina. – Rezhym dostupu: http://novyn.kpi.ua/2007-2-1/10_Yakubina.pdf

Okorokova V. V., Ph.D., assistant professor of world history, South Ukrainian national pedagogical University behalf of K.D. Ushinsky (Ukraine, Odessa), gileya.org.ua@gmail.com

Individualistic principles of the information society and their expression in the utopias of the future

The article covers a problem personalization in the information society through the prism of utopian thinking. The scientific novelty of this work is that utopia here acted not just as a socio-political thought, and as an example of social Outlook in the period of formation of information society, as an alternative model of social system with the developed information space. Among the famous utopian works as a source to be used "Komputopia" Y. Masuda and utopian ideas E. Toffler. By using methods of analysis and synthesis, the author reveals the logical chain of the problem of individualism in the information society, its content in propagandized utopian projects; inductive and deductive methods of research have provided the opportunity to determine the specifics of utopian thinking in terms of development of information society. As a result the surface of the issues was raised network of individualism as a new model of social interaction in the society, where the main products are information and knowledge. The author pays attention to the place of the individual in the process of approval of information values, "the information of consciousness", which indicates the level of impact in almost all spheres of human life within the information space.

Keywords: information society, utopia, individuality, information, personalization, personality, networked society, futuristic society.

Okorokova V. V., kandidat filosofskih nauk, docent kafedry vseмирной истории, ПНПУ им. К. Д. Ушинского (Украина, Одесса), gileya.org.ua@gmail.com

Индивидуалистические основы информационного общества и их выражение в утопиях будущего

Рассмотрено проблему демасификации в информационном обществе через призму утопической мысли. Научную новизну данной работы составляет то, что утопия здесь выступает не просто как общественно-политическая мысль, а как образец общественного мировоззрения в период становления информационного общества, как альтернативная модель социальной системы с развитым информационным пространством. Среди известных утопических произведений в качестве источника были использованы "Комп'ютопія" Й. Масуды и утопические идеи Е. Тоффлера.

Ключевые слова: информационное общество, утопия, индивидуализм, информатизация, персонализация, личность, сетевое общество, футуристическое общество.

* * *

УДК 338.43.02(477)“199/201”

Пекарчук В. М.

кандидат історичних наук, доцент, заступник начальника кафедри теорії та історії держави і права, Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка (Україна, Луганськ), vladimirprkrk@rambler.ru

ЕВОЛЮЦІЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ДВОСТОРОННЬОЇ СПІВПРАЦІ ЯК ЧИННИКА ВІДРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ЕТНОМЕНШИН: ТЕНДЕНЦІЇ 1990–2000–РОКІВ

На основі архівних, статистичних матеріалів, аналітичних напрацювань попередників розглянуто роль міждержавних культурних зв'язків у відродженні і розвитку культури етноменшин і на цій основі активізації етнічної ідентифікації, забезпечення гармонізації міжетнічних стосунків. Наукова література яка включає проблему культурної спадщини українського народу лише почасти розглядає проблему зовнішньополітичних і внутрішньополітичних чинників відродження та розвитку культури етноменшин.

Розкрито особливості справи повернення культурних цінностей, культурних обмінів, розвитку транскордонної співпраці. Досліджувані проблеми аналізувалися під кутом зору їх сприятливо дослідженню політичного прозуміння і налагодження плідних контактів у сферах життєдіяльності етносів.

Ключові слова: етнічні меншини, держава, культурні зв'язки, відродження, договір, зовнішня політика, культура, добросусідство.

В 1990–2000-і роки розширювалися напрямки міжкультурного двостороннього співробітництва. Починаючи з 1991 р., спостерігалось підвищення активності в сфері організації різноманітних фестивалів в Україні, кількість яких зросла від одного в 1991 р. до восьми у 1999 р. [9, с. 10]. Ставали традиційними щорічні фестивалі польської культури в Житомирі, Києві, Львові, фестивалі польського фольклору, діяло більше сотні аматорських художніх колективів, ансамблів, хорових капел. Великою популярністю користувався польський фольклорний ансамбль "Яскулки" при київському товаристві "Згода" та колектив "Поліські соколи" при "Спілці поляків Житомирщини", а також інші аматорські колективи [12, с. 99]. Серед проведених фестивальних заходів можна виокремити такі групи: фольклорні, пов'язані із святкуванням Днів визначних особистостей, дитячі та молодіжні, музичні, церковні, народних колективів, старовинної й камерної музики та фестивалі національних культур. Починаючи з 1990-х років спостерігається підвищення активності в сфері організації різноманітних фестивалів в Україні, кількість яких зросла від одного 1991 р. до десяти на початку XXI ст.